

7 lutego 2017 r. w Bibliotece Narodowej odbyła konferencja poświęcona projektowi e-usługa OMNIS Zintegrowana Platforma dostępu do polskich publikacji. Przedsięwzięcie finansowane jest ze środków europejskich w ramach Działania 2.1 „Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych” 2 osi priorytetowej Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020.

Spotkanie otworzył dr Tomasz Makowski, dyrektor BN, przedstawiając założenia i cele projektu oraz zespół osób odpowiedzialnych za jego realizację. Podstawowym celem projektu jest stworzenie ogólnopolskiego systemu dostępu do zbiorów polskich bibliotek, instytucji kultury i aktualnej oferty rynku wydawniczego. Założono, że głównym elementem tego systemu będą:

- multiwyszukiwarka OMNIS, określana także jako koncentrator metadanych, pozwalająca przeszukać z jednego miejsca katalogi elektroniczne wszystkich bibliotek w Polsce oraz zasoby wybranych archiwów i muzeów,
 - serwis eISBN, przeznaczony przede wszystkim dla wydawców, pozwalający na zarządzanie numerami ISBN/ISSN oraz zapewniający bezpłatny dostęp do repozytorium cyfrowego, gdzie będzie można przekazywać elektroniczne wersje publikacji przesyłanych do BN w ramach egzemplarza obowiązkowego,
 - Polona dla bibliotek pozwalające bibliotekom na bezpłatne założenie biblioteki cyfrowej prezentującej zdigitalizowane publikacje z ich zbiorów,
 - Polona dla naukowców, narzędzie dedykowane naukowcom, przede wszystkim z zakresu nauk humanistycznych i społecznych, wspomagające pracę online zespołów badawczych wykorzystujących w swych badaniach obiekty zdigitalizowane. Wyniki prac będą mogły być udostępniane w zakładce Polona Scholar biblioteki cyfrowej Polona.pl
- System ma mieć charakter centralny i za jego utrzymanie odpowiada BN.

W drugiej części spotkania zorganizowano cztery równoległe grupy dyskusyjne, na których omawiane było poszczególne przedsięwzięcia realizowane w ramach projektu. W panelu dotyczącym prezentacji pierwszego narzędzia projektu omawiane były różne aspekty multiwyszukiwarki. Spotkanie prowadził Dominik Cieszkowski, pełnomocnik dyrektora BN ds. rozwoju oraz Jan Mejor, odpowiedzialny za realizację zintegrowanej wyszukiwarki. Zgodnie z deklaracją przedstawicieli BN projekt [OMNIS](#) nadal znajduje się w fazie koncepcyjnej. Przewidywane są dalsze konsultacje i uzgodnienia z różnymi instytucjami kultury, aby system stał się głównym źródłem informacji o publikacjach w Polsce. Przy czym określenie „publikacje” nie w pełni oddaje zamierzenia twórców projektu. OMNIS ma bowiem umożliwić dostęp online za pośrednictwem katalogów bibliotek do różnego typu materiałów bibliotecznych np. rękopisów czy druków ulotnych, ale i do zestawień bibliograficznych oraz do cyfrowych wersji publikacji z domeny publicznej, będących w otwartym dostępie lub pozyskanych w oparciu o licencje niewyłączne, a także zbiorów archiwalnych i muzealnych. W przypadku publikacji chronionych prawem autorskim system będzie wskazywał najbliższą czytelnikowi bibliotekę posiadającą wersję papierową egzemplarza lub dostęp do systemu

[Academica](#)

, który umożliwia czytanie online publikacji pozostających pod ochroną prawa autorskiego na komputerach znajdujących się w bibliotekach. Wyszukiwanie oparte ma być o rekord danych

stworzony specjalnie dla projektu (forma „nakładki”), umożliwiający prezentację danych zapisanych przez różne instytucje w różnych formatach. Wyszukiwanie ma być prowadzone z użyciem faset. Zakłada się, że system będzie dostępny z komputerów stacjonarnych i urządzeń mobilnych. Wyszukiwarka OMNIS będzie indeksowana przez Google. Szczególny nacisk położono na udostępnienie danych w modelu Linked Data oraz udostępnienie ich do ponownego użytku poprzez otwarte API.

Założono, że projekt obejmie wszystkie biblioteki w Polsce, których jest, wg Głównego Urzędu Statystycznego, 32 tysiące oraz inne instytucje np. archiwa i muzea. Udział tych jednostek w systemie będzie bezpłatny i nie będzie wymagał podpisywania umów.

W odniesieniu do archiwów zadeklarowano chęć pełnej współpracy oraz otwartość na propozycje i sugestie archiwów. Na tym etapie realizacji projektu założono objęcie systemem nie tylko zbiorów bibliotecznych archiwów, ale także materiałów archiwalnych udostępnianych poprzez protokół OAI-PMH. Jednocześnie stwierdzono, że system OMNIS nie będzie dublować serwisu szukajwarchiwach.pl

Podsumowując można stwierdzić, że spotkanie miało charakter informacyjno-promocyjny. Zaprezentowano ogólną koncepcję projektu, zaznaczając możliwość wprowadzenia zmian w zakresie technologicznym, merytorycznym (m. in. odejście od dotychczasowego formatu MARC21) i organizacyjnym. Pomyślna realizacja założeń systemu e-usługa OMNIS umocni pozycję BN oraz znacząco wpłynie na środowisko bibliotek polskich. Poza niewątpliwymi korzyściami np. w zakresie zwiększenia dostępności zbiorów bibliotecznych czy wsparcia tworzenia i utrzymywania bibliotek cyfrowych może budzić obawy co do dalszego funkcjonowania już istniejących wyszukiwarek np. Narodowego Uniwersalnego Katalogu Centralnego (NUKAT), udostępniającego informacje o zbiorach 152 polskich bibliotek naukowych czy Katalogu Rozproszonego Bibliotek Polskich (KaRo), także dofinansowywanych ze środków europejskich. Duże oczekiwania towarzyszą również realizacji, w ramach projektu, darmowego narzędzia do zarządzania zbiorami bibliotecznymi. Ma ono mieć charakter uniwersalnego systemu dla wszystkich rodzajów bibliotek.

Agnieszka Makówka
NDAP